

Sygn. akt II PSK 29/21

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa K. O.

przeciwko K. sp. z o.o. z siedzibą w G.

o odszkodowanie, wynagrodzenie chorobowe, ekwiwalent za urlop,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 19 czerwca 2019 r. oddalił apelację skarżącego pracodawcy K. sp. z o.o. w G. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z 29 marca 2018 r. w części zasądzającej na rzecz powoda K. O. von W. odszkodowanie w kwocie 29.600 zł z odsetkami za rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia na podstawie art. 52 k.p. Sąd Rejonowy rozpoznał spór merytorycznie i negatywnie ocenił przyczyny rozwiązania umowy o pracę także ze względu na warunki z art. 52 § 2 k.p. i art. 30 § 4 k.p. W apelacji pozwany zarzucił naruszenie prawa procesowego, w szczególności błędne ustalenie, że powód oświadczenie z 29 stycznia 2016 r. o rozwiązaniu umowy o pracę odebrał 23 lutego 2016 r., a nie 1 lutego 2016 r. i w konsekwencji zaniechanie oddalenia powództwa w zakresie odwołania od oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy, mimo przekroczenia przez powoda terminu z art. 264 § 2 k.p. Sąd Okręgowy w

uzasadnieniu oddalenia apelacji stwierdził, że zasadne było stanowisko Sądu Rejonowego, iż pozwany nie wykazał doręczenia powodowi rozwiązania umowy o pracę w dniu 1 lutego 2016 r. O uznaniu, że powód nie odebrał przesyłki 1 lutego 2016 r. decydują zebrane dowody. Umowa o pracę trwała do 23 lutego 2016 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej i istotne zagadnienie prawne.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. Przedstawione zostały dowody na okoliczność doręczenia powodowi 1 lutego 2016 r. oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę, jednak Sąd pierwszej instancji nie dokonał wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w tym zakresie, dokonując dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów. Sąd Okręgowy nie dokonał oceny materiału dowodowego zebranego przed Sądem pierwszej instancji. Skoncentrował się wyłącznie na jego uzupełnieniu o opinię z zakresu badań pisma i podpisów. W rezultacie, jako iż opinia wskazała, że podpis na potwierdzeniu odbioru nie jest podpisem powoda, powielił stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie ustalenia terminu złożenia powodowi oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę. Sąd Okręgowy winien rozpoznać zarzuty apelacji, dotyczące dowodów potwierdzających, iż powód zapoznał się z oświadczeniem pozwanej 1 lutego 2016 r. Sąd nie zajął stanowiska w stosunku do zgromadzonego materiału dowodowego. Nie odniósł się do zarzutu apelacji w pkt 1a, tym samym dokonując naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem nie oparcie rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji na całości zebranego w sprawie materiału, skutkowało niewłaściwym zastosowaniem prawa materialnego, tj. art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 6 k.c. Pozwana wykazała, iż doręczyła powodowi oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę 1 lutego 2016 r. Wynika to z pisma Poczty Polskiej z 17 marca 2016 r. w którym wskazuje, iż reklamowana przesyłka została doręczona pod wskazany adres 1 lutego 2016 r., a ponadto „Adresat w rozmowie telefonicznej przeprowadzonej przez kuriera potwierdził otrzymanie przesyłki”. Powód przebywał w tym czasie na zwolnieniu. Na poparcie swoich zeznań o nieotrzymaniu spornego oświadczenia 1 lutego 2016 r. powód

przedłożył rzekome oświadczenie kuriera, w którym miał wskazać, iż w miejscu potwierdzenia odbioru przesyłki widnieje jego parafka. Rzekome oświadczenie kuriera jest niewiarygodne (nie zostało potwierdzone przez kuriera w toku postępowania...). Pozwana wykazała dowody potwierdzające, że powód zapoznał się z oświadczeniem woli (rozwiązaniem umowy o pracę) w myśl art. 61 § 1 k.c. Domniemanie doręczenia nie zostało obalone przez powoda (...). Sąd Okręgowy bezzasadnie przyjął, iż ciężar dowodu spoczywał wyłącznie na pozwanej, gdyż dowody przedstawione przez pozwaną skutkowały domniemaniem doręczenia przesyłki, a w rezultacie powód był zobowiązany wykazać przeciwdowód – np. zeznań kuriera.

W skardze kasacyjnej istotne zagadnienie prawne ujęto w pytaniu – „Czy w związku ze złożeniem przez stronę w toku procesu zastrzeżeń do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. w związku z pominięciem dowodu z przesłuchania świadka, który pomimo prób doprowadzenia nie stawiał się, Sąd II instancji, jako sąd merytorycznie rozpoznający sprawę w granicach zaskarżenia, mając informację o adresie do doręczeń świadka uzyskaną po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji, winien przeprowadzić z urzędu przedmiotowy dowód, ewentualnie mając na uwadze fakt, że przedmiotowy dowód jest istotny do rozstrzygnięcia sprawy, przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia sądowi pierwszej instancji?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony. Przede wszystkim skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skargę wnosi się od prawomocnego wyroku, dlatego już na wstępie należy zauważyć, że granicę ustaleń stanu faktycznego w ocenie podstaw kasacyjnych stanowią ustalenia stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Reguła ta obowiązuje również na etapie przedsądu i odnosi się także do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Chodzi o to, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). To ograniczenie nie pozwala na oparcie skargi na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż ocena dowodów i ustalenie stanu faktycznego to domena sądu powszechnego. Skoro przepis ten nie może być podstawą zarzutu kasacyjnego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z § 3 k.p.c.), to nie może być również podstawą zarzutu podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż w przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem zarzutów podstawy kasacyjnej z ograniczeniami wynikającymi z art. 398³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Zarzut apelacji ujęty w pkt 1a oparty był na art. 233 § 1 k.p.c., który nie może być podstawą zarzutu kasacyjnego. Tarci zatem na znaczeniu zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy tego zarzutu apelacji. Sąd drugiej instancji samodzielnie ustala stan faktyczny i dlatego czym innym jest art. 382 k.p.c., gdyż dotyczy pominięcia zebranego materiału a nie jego samodzielnej oceny, która zastrzeżona jest dla sądu powszechnego właśnie na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. Można przyjąć, że w sprawie nie pominięto pisma Poczty Polskiej i oświadczenia kuriera. Wszak materiał zebrany przed Sądem Rejonowym stanowił punkt odniesienia dla decyzji o dalszym postępowaniu dowodowym prowadzonym przed Sądem Okręgowym w postaci opinii z biegłego grafologa. Czym innym jest „uchylanie się przez kuriera od stawiennictwa przed sądem”. Innymi słowy zarzut naruszenia art. 382 k.p.c. ma znaczenie, gdy skarżący wskazuje materiał zebrany w sprawie (a nie niezabrany w sprawie), który został pominięty w ocenie oraz wykazuje, że mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy, czyli na stosowanie prawa materialnego (o czym niżej).

Skarżący nie zgadza się z ustaleniem Sądu dotyczącym daty doręczenia powodowi rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Jest to sfera faktów w sprawie i sama w sobie nie wystarcza do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, gdyż brak jest w skardze zarzutu naruszenia prawa materialnego, czyli art. 264 k.p. (również w podstawie kasacyjnej – art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Rzecz w tym, że postępowanie kasacyjne nie jest kolejną (zwykłą) instancją i dlatego znaczenie ma dopiero kwalifikowane naruszenie przepisów postępowania, czyli gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1

pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to ono stanowi o prawach i obowiązkach stron a w sprawie określa postępowanie dowodowe. Skoro taką miarą ocenia się zasadność zarzutu procesowej podstawy kasacyjnej, to tym bardziej jest aktualna w odniesieniu do zarzutu podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Znaczenie ma wszak nie zwykła zasadność zarzutu podstawy kasacyjnej (*a contrario* art. 398¹⁴ k.p.c.), lecz dopiero aż oczywista zasadność zarzutów podstawy przedsądu. Innymi słowy bez zarzutu naruszenia właściwego przepisu prawa materialnego ocena zarzutu procesowego traci na wartości lub jest niemożliwa, gdyż ustalenie faktów służy stosowaniu prawa materialnego.

W zakresie prawa materialnego skarżąca poprzestaje na zarzucie naruszenia art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. Przepisy te jedynie pośrednio związane są ze stosunkiem pracy, gdyż dotyczą jedynie daty złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu albo rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia. Samo doręczenie (art. 61 § 1 k.c.) otwiera dopiero ocenę czy pracodawca nie naruszył przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia, czyli czy było zasadne, podawało przyczynę i nie przekraczało terminu (art. 52 § 1 pkt 1 k.p., 30 § 4 k.p. art. 52 § 2 k.p.). Podkreśla się to, gdyż Sąd pierwszej instancji stwierdził naruszenie przepisów o rozwiązywaniu umowy bez wypowiedzenia. Skarżący w apelacji nie zakwestionował tej argumentacji i sprawą naruszenia przepisów przez pracodawcę nie zajmował się Sąd drugiej instancji. Skarżący twierdził, że powództwo powinno być oddalone ze względu na naruszenie art. 264 k.p., czyli terminu do wniesienia odwołania. Jednak jak zauważono nie zarzuca naruszenia tego przepisu w podstawie przedsądu (i w podstawie kasacyjnej). Ponadto należy dostrzec, iż krótkie terminy do odwołania od wypowiedzenia budzą wątpliwości w aspekcie równości stron, bowiem są znacznie krótsze niż terminy przedawnienia dotyczące przykładowo roszczeń ze stosunku pracy przysługujących pracodawcy wobec pracownika (art. 291 k.p.) Terminy określone w art. 264 k.p. budzą zastrzeżenia w odniesieniu do samych roszczeń z tytułu wadliwego rozwiązania umowy o pracę (zob. E. Maniewska: Długość terminów na dochodzenie przez pracownika roszczeń z tytułu rozwiązania umowy o pracę a zasada proporcjonalności, PiZS 2016 nr 4, s. 17 i nast.). Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z 4 września 2013 r. (II PK 366/12, OSNP 2014 nr 12,

poz. 165), tylko bardzo liberalne podejście do stosowania terminów określonych w art. 264 k.p. oraz ich przywracania (art. 265 k.p.) pozwala na uznanie zgodności tych przepisów z zasadą skuteczności prawa europejskiego (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 28 września 2016 r., III PZP 3/16).

Art. 61 § 1 k.c. składa się zatem w pierwszej kolejności na ciężar dowodu leżącego po stronie pracodawcy doręczenia pracownikowi rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia (w zw. z art. 300 k.p. i art. 6 k.c.). Nie każde pismo wysłane przesyłką pocztową do pracownika przerzuca ciężar dowodu, czyli wykazania, iż nie otrzymał pisma, gdyż wysłanie pisma nie zawsze uprawnia domniemanie faktyczne. Taką sytuację stwierdził Sąd powszechny w tej sprawie i uzasadnił dlaczego nie może poprzestać na domniemaniu doręczenia.

Powstaje zatem pytanie czy zarzuty wniosku podważające ustalenia faktyczne prawomocnego wyroku, dotyczące daty zawiadomienia powoda o rozwiązaniu umowy o pracę są oczywiste (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Odpowiedź jest negatywna. Przepis art. 231 k.p.c. dotyczący ustaleń na podstawie domniemania faktycznego, odnosi się do ustaleń faktycznych, które są wyłączone spod kontroli kasacyjnej ze względu na regulację art. 398³ § 3 k.p.c. Oznacza to, że nie może być podstawą zarzutu kasacyjnego, a także podstawą zarzutu przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd powszechny mógł uznać sprawę za dostatecznie wyjaśnioną do rozstrzygnięcia. Skarżąca nie zarzuca naruszenia art. 217 § 3 k.p.c. w podstawie przedsądu.

Na etapie przedsądu nie ocenia się zarzutów podstaw kasacyjnych, gdyż stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu jej do rozpoznania (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Podstawy kasacyjne nie zastępują zatem podstawy przedsądu ani jej uzasadnienia.

Z tych przyczyn uprawnione jest stwierdzenie, iż skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Nie spełnia się też podstawa przedsądu wskazana we wniosku jako druga podstawa przedsądu, czyli istotne zagadnienie prawne.

Sformułowana we wniosku kwestia nie składa się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Tylko z pozoru ma charakter

uniwersalny, gdyż cała argumentacja (uzasadnienie) zagadnienia odwołuje się do oceny stosowania prawa w sprawie objętej skargą. W takiej postaci jest to materia właściwa dla podstaw kasacyjnych w indywidualnej sprawie (art. 398³ § 1 k.p.c.) albo dla szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak nie dla podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne to problem prawny o znaczeniu uniwersalnym, rzeczywiście istniejący, dotychczas nierozstrzygnięty, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa a nawet doktryny po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić, że takiej rangi zagadnienie rzeczywiście występuje w sprawie i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Brak jest tego we wniosku. Natomiast sama kwestia (pytanie) ujęta jako zagadnienie nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. nie ograniczają Sądu drugiej instancji w dalszym prowadzeniu postępowania dowodowego, podobnie jak brak zastrzeżenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2009 r., I UK 37/09). Nie oznacza to, że w trybie odpowiedzi na pytanie Sąd Najwyższy ma instruować sąd powszechny jak ma prowadzić postępowanie dowodowe w danej sprawie. Odpowiedzi udziela w sposób jasny i wystarczający Konstytucja i procedura cywilna (art. 176 ust. 2 Konstytucji, ustawa Kodeks postępowania cywilnego). Oznacza to, że sąd powszechny samodzielnie ustala stan faktyczny i suwerennie stosuje prawo materialne. Sąd Najwyższy sprawuje kontrolę orzeczeń sądów powszechnych tylko w zakresie określonym w ustawie.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).